

FRIGJORT

TEGNERES MUSEUM
SÆRUDSTILLING
5. JUNI - 24. OKTOBER 2021

AF
BALDER OLRİK
OG
ERIK STEFFENSEN

MED TEKST
AF
SOFIA JAMA

Forord

Balder Olrik og Erik Steffensen er kunstnere med markante aftryk i kunstverdenen, og der er flere gode grunde til at udstille dem på Tegnernes Museum.

De, der kender Rudolph Tegnernes historie, vil vide, at Tegner blev optaget på Det Kongelige Danske Kunstakademi som 17-årig og gennemførte sit studie på 2 ½ år. Balder Olrik (f. 1966) blev optaget i 1982, og var den yngste nogensinde optaget, da han blev optaget som 16-årig. Eller ... det var, hvad han troede indtil en herre korrigerede ham med, at både Albert Mertz og Eckersberg var blevet optaget flere måneder yngre end Balder.

Tilsvarende blev Erik Steffensen (f. 1961) professor på akademiet som 37-årig, fra 1998 til 2007, ved en af de dygtigste rektorer i instituttets historie, Else Marie Bukdahl. Hun fortalte mig storgrinende, engang hun inviterede mig op i sin åndfulde lejlighed efter et arrangement på museet, om, hvordan hun klarede de barske forhandlinger om budgetter og tilskud med ministeriet. Hun troppede op flankeret af sine to løver, den ene Erik Steffensen og den anden Bjørn Nørgaard. Den trio var uovervindelig i charme og vid - de fik hvad de bad om.

Både Balder Olrik og Erik Steffensen har utallige udstillinger bag sig. Og Erik Steffensen er kendt for at levere sublim litterære fortolkninger af andre kunstnere, senest med den anmelderroste biografi om maleren Per Kirkeby i 2017.

De to kunstnere begyndte for ti år siden at kommunikere sammen, da de via opslag på facebook opdagede deres fælles fascination af Rudolph Tegner og hans museum. Tankerne om en fællesudstilling opstod som en naturlig forlængelse.

Værkerne på udstillingen markerer et nyt udtryk for begge kunstnere. Afsættet er en fortolkning, og en fornemmelse for Rudolph Tegner udtrykt både i fotografiske værker og en større installation, der byder på en helt ny måde at opleve Tegnernes værk "Frigjort" på.

Erik Steffensen benytter sig af den traditionelle fremkaldelsesproces i mørkekammer, men i meget større skala, hvor han anvender specialfremstillede kæmpekar til de fremkaldende kemikalier. Herefter bearbejder han fotografierne, så de får det stoflige, personlige og maleriske udtryk, som man kan se i overfladen. Værkerne er unikaer.

Balder Olrik har eksperimenteret med et specialbygget fuldspektrum kamera monteret på en lang stang, hvor han, om natten når museet er buldrende mørkt, har belyst Tegnernes værker med farvet lys og filtre. Resultatet er meget drømmende, blødt og sensuelt. Udstillet sammen bliver værkerne fortolkninger af Tegnernes paradoksfyldte værker, der spænder over både seksualitet og kæledyr.

Kunstnerne har bedt forfatteren Sofie Jama om en tekstfortolkning af værket "Frigjort", som installationen med samme navn, er bygget op omkring. Tegnernes værk blev lavet i 1900, ved indgangen til det nye århundrede, som en slags selvterapeutisk kommentar. Installationen fører os fysisk gennem samme udvikling, som værket beskriver. Først med stoppet ved den kaotiske kapitæl, hvor passion, følelser og virvar hersker, og dernæst op i øjenhøjde med den frigjorte kunstner, der sidder tronende i et nirvana og skuer udad ... og indad. Sofie Jama personificerer i teksten en længselsfuld lidende 27-årig mandlig kunstner - hun er Rudolph Tegnernes stemme.

Vi plejer at se Tegnernes skulpturer nedefra. Installationen giver en ny oplevelse af Tegnernes værker oppefra. Det er en fornøjelse at komme lidt op på niveau for en kort stund.

Luise Gomard
Museumsdirektør

Installation af Balder Olrik og Erik Steffensen

Trappetårnet der fører op til Rudolph Tegnens skulptur Frigjort er udført som et fælles kunstnerisk projekt af Balder Olrik og Erik Steffensen:

“Vores intention med værket Trappetårnet er at give den besøgende mulighed for at komme i øjenhøjde med Tegnens værk. At beskueren på samme måde som figuren får lov at opleve museet højt hævet over grundplanet. At skabe rum for en ny dialog med værket og omgivelserne.”

Idé Erik Steffensen og Balder Olrik.
Design og udførelse Balder Olrik.

FRIGJORT af Sofie Jama

Jeg har længtes efter frigørelse, så længe jeg kan huske. Som regel helt desperat og voldsomt. En gang i en stråle af sol eller mælk, måske, fra min moders bryst, mærkede jeg friheden i opslugtheden. Før det, endda: En gang inden jeg blev indhyllet i ben og kød og blod, taget til fange i materiens kvalme, engang, da jeg var uskabt, var jeg endnu fri. Siden har jeg længtes, kæmpet, givet op, forsøgt igen. Jo mere jeg har grebet ud efter den, frigjortheden, jo fjernere er den blevet. Jo mere tiden æder af mig, jo mindre fri føler jeg mig. Dumdristigt søgte jeg frigørelsen ved at oversave mine rødder, som om et træ kunne vokse ind i himlen, hvis bare det kunne slippe jorden. Efter den rodløse ekstase fandt jeg knap mere end en ensom gispem efter nærvær. Så jeg hastede bagud, mod den bro jeg havde brændt, for kun at finde afgrunden.

Jeg binder mig ikke længere til folk. Ikke fordi jeg ikke vil, men fordi jeg ikke kan. Jeg frygter dem, kvinderne især, men også mændene. Jeg sidder rædselsslagen på en høj af sammenviklede skikkelser, der råber, kvalte relationer, der hjem søger mig, hemmeligheder og løgne, jeg har skabt for mig selv. De er hele tiden under mig, i mig, griber ud efter mig. Jeg stirrer ud, oppefra, over det hele, men ser kun min indre horisont. Mine øjne kigger indad, hvis du kigger efter.

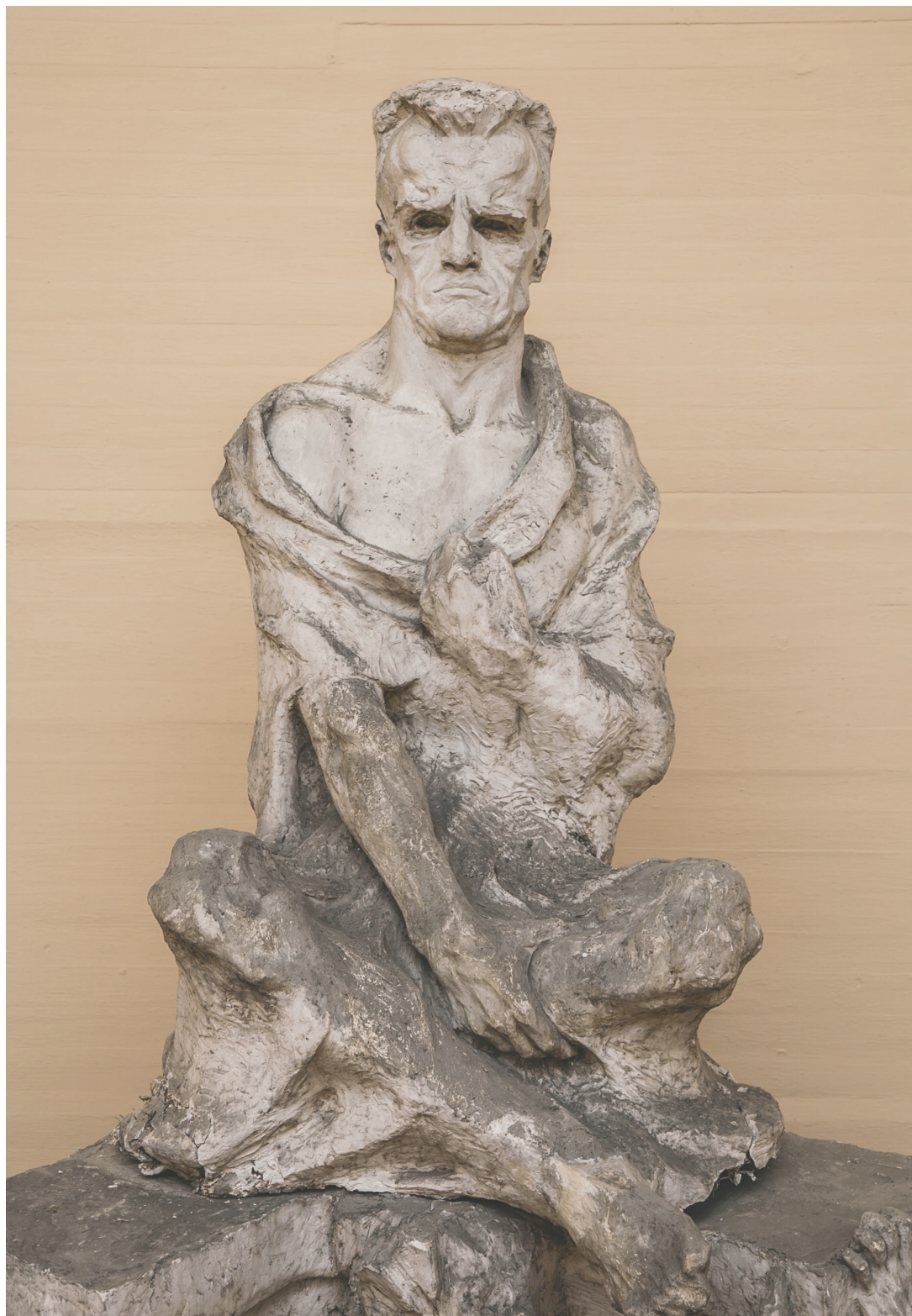
Jeg indvikles i forfængelige forventninger, mine egne og andres, håb, der brister gang på gang, skammer mig over ikke at være bedre til det, til den oprigtige frigjorthed. Den visdom som alderen skulle bringe, og som skulle løfte mig op og ud af de fængsler, der tager pusten og lyset fra mig, er udeblevet. Nu praktiserer jeg glemsel, eller tårer og ord i natten, som kan bløde hjertet op og lindre smerten ved at være fastbundet her, langt fra mit ophav i intetheden. Alt hvad jeg er i stand til, er at tage fejl.

Det er der, midt i knuderne og mørket, mens jeg drukner, at jeg skimter lyset klarest. Det bølger nedad mod mig, suger mig til sig. Alle de bånd og forviklinger jeg forgæves har revet og flået i, så mine hænder bløder og mine negle er flænset, løsner sig pludselig op. Det er ikke mig, der frigører mig. Jeg frigøres.

Men jeg frigøres alligevel aldrig helt. Jeg vender altid tilbage til det bjerg af lemmer og fortid, traumer og kroppe, uret og råddenskab, hemmeligheder og løgne, som det er mig påkrævet at bestige igen og igen, at sidde på i min angst, uden at nå himlen og lyset, som jeg længes efter.

Installationsværket FRIGJORT in situ på Tegners Museum

Rudolph Tegner's værk Frigjort, 1900, set fra installationsværket FRIGJORT

**Uddrag fra
Rudolph Tegner's erindringer "Mod Lyset"
om tilblivelsen af "Frigjort" s. 82**

Isolationen fra Hjemmet, mange Aars Kamp og dertil min tidligere Venindes Bryllup med en anden Kunstner, alt dette inspirerede mig og fortættede sig til Gruppe "Frigjort": en vældig Søjlekapitel, knyttet af kæmpende Mennesker, dannede Soklen for en siddende mand, der højt hævet over Myldrets Strid og Kævl, skuede ud for sig i det ukendte Nirvana.

Vel vidste jeg, at dette Arbejde aldrig vilde blive anerkendt; at det er Kritiken vilde blive betegnet som et Værk af en gal Mand, der i Højhedsvanvid følte sig hævet over sine Medmennesker som en Søjlehelgen, men jeg maatte lave det. Saa masede jeg paa, overladt til mig selv og min Ensomhed.

Værket FRIGJORT under tilblivelsen i Tunnelfabrikken. Foto af Balder Olrik

af
Erik Steffensen

Rudolph Tegner delte atelier i Paris med en ugle. "Om Dagen sad den og sov i et stort Bur, men naar Mørket begyndte, blev den urolig..." Uglen fik lov at flyve rundt i atelieret, mand og ugle holdt "altid Øje med hinanden" som billedhuggeren skriver i sine memoirer "Mod lyset".

Når to naturer møder hinanden i et rum sker der en udveksling af energi. Med uglens rovdyrinstikt er det tydeligt at man kan føle sig overvåget. Sådan har det været for mig i de sidste par år, hvor jeg om aftenen har hørt uglerne i parkens rum omkring Vemmetofte Kloster, hvor jeg har mit mørkekammer. Sommetider ser jeg uglen flyve. Så er rollerne byttet om.

På samme måde med katten. Mennesker og dyr lever sammen. Deltager i en udveksling af energi. Jeg har fotograferet Rudolph Tegnens ugler og katte som han var betaget af og modellerede. De rummer en åbenhed, en gådefuldhed når de står i museets sale i Dronningmølle. Og i fotografiet som jeg bemaler med oliefarve bliver motiverne fremkaldt og genkaldt. Nye udtryk kommer til, dyrene lever sammen i billedets rum: kloge, dybe og forundrede ser de ud på os inde fra billedets mørke.

Uddrag fra Rudolph Tegnens erindringer ”Mod Lyset” om Niels Hansen Jakobsens ugle s. 59 ff.

I henvend to Aar sled jeg som rasende for at gennemføre dette for en enkelt Mand næsten uoverkommelige Arbejde. De to mindre Statuer var blevet til i samme Periode, men var Legeværk i Sammenligning med »Den store Mand«. Hvorledes disse Værker skulde blive transporteret og udstillet, gjorde jeg mig vist ikke klart under den ekstatistiske Tilstand, jeg levede i.

Jeg begriber den Dag i Dag ikke, hvorledes de 200 Francs, som Fader sendte mig om Maanedens, har kunnet slaa til, men jeg maatte ogsaa stadig plage ham om Tilskud, da Arbejdet slugte alle mine Midler, og jeg daarlig kunde blive mæt af de usle Maaltider, jeg fik.

Oplevelser manglede dog ikke i disse strenge Arbejdsaar. De politiske Forhold var eget urolige i Frankrig. Dreyfussaffæren var under Udvikling, og Bølgerne gik til Tider højt. Den ene Demonstration fandt Sted efter anden, især var Quartier-Latin Arnestedet, hvor det var en sand Svir for Studenterne at lave Ballade. En Aften drog jeg med en Flok ned ad Boulevarden. Politiet var underrettet og tog imod os med Stave og Knyt-næver. En elskelig Betjent knuste min høje Hat, idet han ved mine Protester udbrød: »Pardon, monsieur, mais c'est dans votre intérêt que j'agis.« (»Undskyld, min herre, men det er for Deres egen skyld, at jeg tager affære.«)

I den Tid, jeg lavede »Den store Mand«, (for saadan kaldte jeg »Guddommen og Mennesket«), sad jeg ofte hjemme paa Boulevard Arago om Aftenen i det lille Værelse, der stødte op til Atelieret, for mange Gange strakte Pengene ikke til en Kop Kaffe nede paa Boul' Mich', som var blevet min Yndlingsboulevard, hvor der altid var Liv og glade Dage.

Helt alene var jeg nu ikke, for inde i Atelieret boede en stor Ugle, som Hansen Jacobsen havde bedt mig tage mig af, medens han var i Danmark den Vinter.

Om Dagen sad den og sov i et stort Bur, men naar Mørket begyndte, blev den urolig, – saa maatte jeg til Slagteren og hente for et Par »Sous« Hestekød, som den sønderflængede i Løbet af eet Nu. For at give den Lejlighed til lidt Motion, fik den ofte Lov til at flyve rundt i Atelieret, og efterhaanden blev vi saa gode Venner, at den satte sig paa min Skulder, ja, endogsaa paa Hovedet af mig. Naar den saaledes efter en Flyvetur under

Loftet dalede ned paa min Hjerneskal og begyndte at pille mig i Haaret, virkede det jo noget forstyrrende midt i Læsningen af Dantes »Guddommelige Komedie«. Visdommens Fugl er, som bekendt, ogsaa et Rovdyr og mine Øjne skulde gerne tjene til andet end Himmerigmundfuld for en Ugle. Vi holdt saaledes altid Øje med hinanden, og var den i daarligt Humør, maatte den blive i sit Bur, hvor den rumsterede, slog Vingerne ud og rullede med Hovedet, medens den klaskede Næbbet sammen: knak-knak-knak, en underlig haard og uhyggelig Lyd. - Ja, den var lige saa lidt, som Mennesket, skabt til at være spærret inde, og en skønne Dag var den borte. Hvordan den er kommet ud i Friheden maa staa hen, men væk var den.

Rengøringskonen, Madame Legendre, som fordelte Støvet i Atelieret kom ogsaa andre Steder, saaledes ogsaa i en Skole i Nabolaget. En skønne Morgen da alle Børnene stormede ind i Klassen, var den store, aabne Kamin endnu ikke tændt, men i Stedet for en flammende Ild, sad der en kulsort Ugle og rullede med de halvblinde Øjne. Den var dumpet ned gennem Skorstenen, som den havde børstet ren for nu, sort og hjælpeløs, udsat for Ungernes hoverende Spot pos og Skadefryd.

Det er ikke saadan at være Visdommens Symbol, naar man ikke en Gang kan klare sig i Frihed i Lysets By – men Tanke og Visdom trives maaske bedst i Mørke. Madame Legendre fik Brug for sin Fejekost, og da hun vidste, hvor Uglen havde hjemme, sad den snart igen i sit Bur og blev styrket med et særligt stort Stykke Hestekød. Hansen Jacobsen kom imidlertid ikke tilbage til Paris det Aar, og da jeg selv skulde Hjem den Sommer, blev det bestemt, at jeg skulde tage Dyret med til ham.

En stor Skitse i Gibs af »Den store Mand blev savet over og i den hule Klippe, hvorpaa Mandsfiguren sidder, anbragte jeg Uglen, som kunde faa Lys og Luft gennem et Gitter af Staaltraad. Den tunge Gibsklods indsvøbtes i en Plæd, og sammen med min øvrige Bagage asede jeg det hele til Gare du Nord.

At jeg fik Lov til at have den Oppakning i Kupéen og at jeg naaede Danmark med Visdommens Fugl siddende i bedste Velgaaende inden i Guddommen og Mennesket, var et Under.

Uglen levede endnu nogle Aar hos Hansen Jacobsen i hans Fødeby Vejen. Jeg antager, at den er forulykket ved at flyve ind i hans Keramikovn, for han sagde kun: »Det var grufuld«, - og mere var det ikke muligt at faa at vide om Uglens Endeligt.

OWL
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 30,3 x 21,4 cm / 2021

OWL AND CAT
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 40,5 x 50,3 cm / 2021

OWL AND CATS
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 23,8 x 17,7 cm / 2021

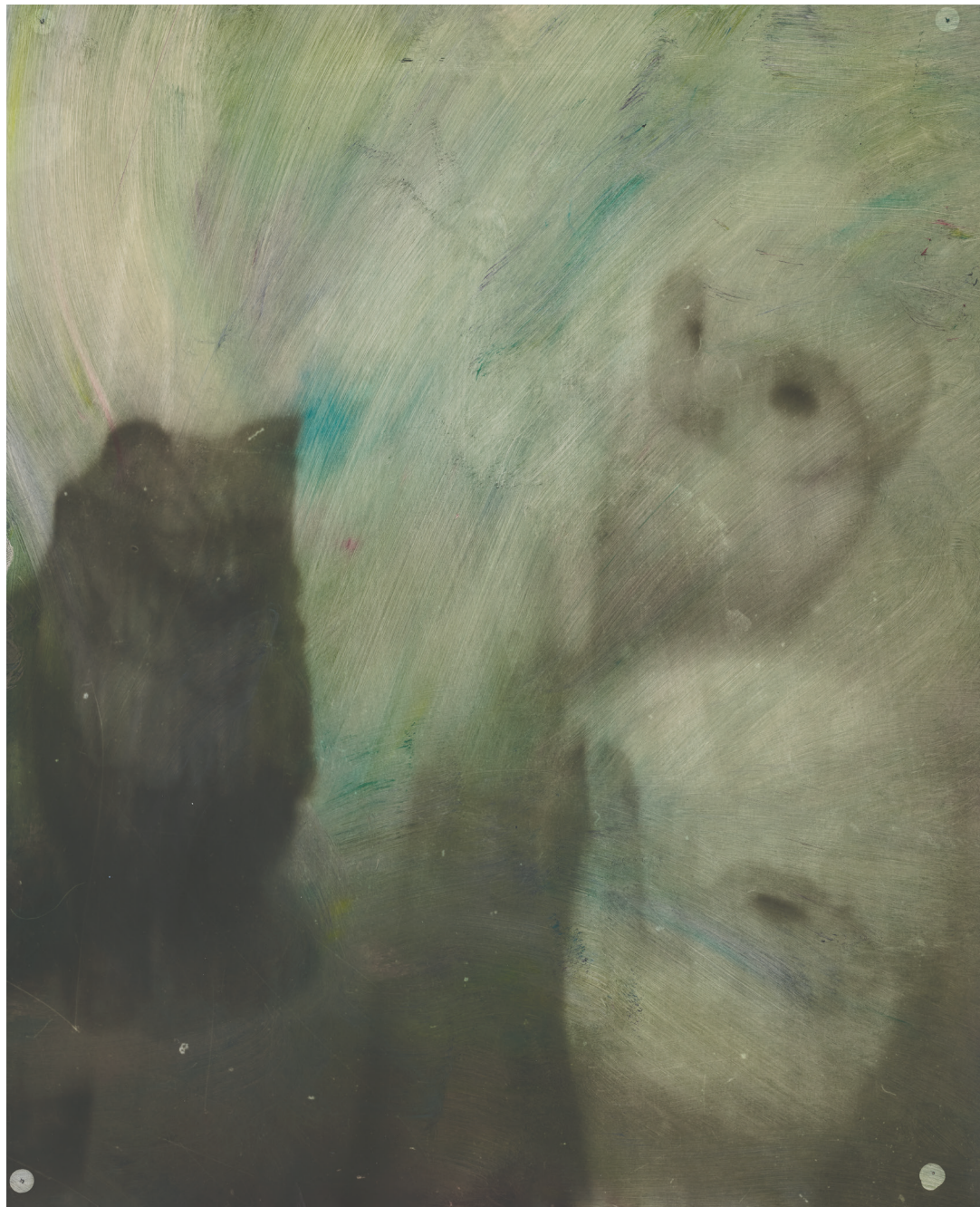
OWLS
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 24 x 17,9 cm / 2021

OWLS AND CATS
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 60,6 x 50,6 cm / 2021

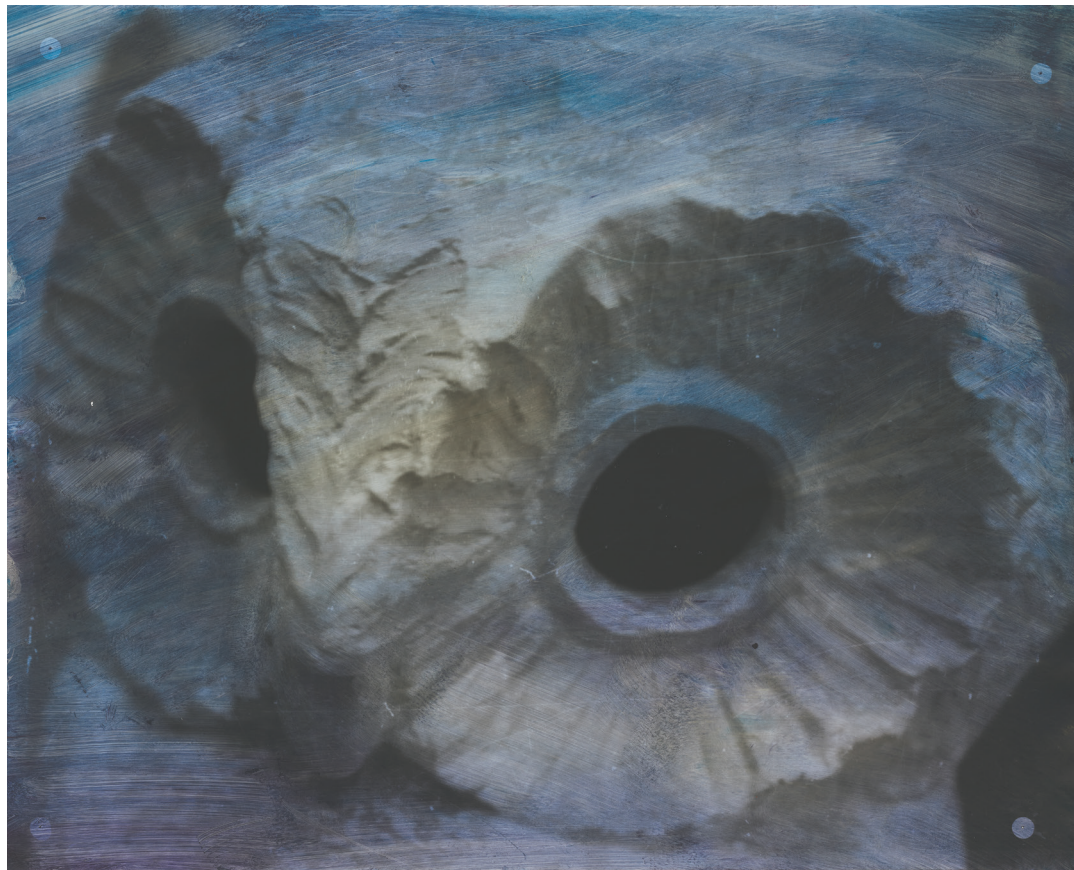
TWO OWLS
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 39,3 x 50,3 cm / 2021

DYNAMIC OWLS AND CAT
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 50,5 x 40,5 cm / 2021

TWO OWLS AND TWO CATS
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 105 x 97 cm / 2021

CLOSE UP
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 40,5 x 50,3 cm / 2021

RED OWL
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 40,2 x 50 cm / 2021

OWLS AND CAT
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 50,4 x 40,5 cm / 2021

COUPLE
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 50,5 x 40,4 cm / 2021

SOFT OWL
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 2021

YELLOW OWLS
Erik Steffensen / Oil on Black and White gelatine silver print / 2021

af
Balder Olrik

Forestil dig en skala,
Yderst til venstre ser du det absolut håndgribelige
- Her står alt klart og tydeligt for dig og du forstår til fulde, hvad
det er du ser på.
Helt ude til højre er intetheden
- Tom for mening og betydning.

Et sted imellem disse to poler - der hvor det oplevede kun er
delvist forstået - findes en dør til en anden verden, hvor nye
erkendelser hverken bliver begrænset af det håndgribeliges
entydighed eller intethendes meningsløshed.

Jeg har altid fornemmet Rudolph Tegnens tilstedeværelse, når
jeg har vandret rundt iblandt hans monumentale figurer -
Men jeg har også altid fornemmet at han er noget mere end det
han umiddelbart giver sig ud for at være - At der gemmer sig en
følsomhed og sensualitet bag gipsen og bronzen, som han
havde svært ved at dele med omverdenen.

Igennem adskillige år har jeg fotograferet hans værker og nu
synes jeg endelig at have fundet døren ind til denne anden
Rudolph Tegner.

FRIGJORT I
Balder Olrik / Pigmentprint på Hanemølepapir / 72 x 90 cm / 2021

FRIGJORT II
Balder Olrik / Pigmentprint på Hanemølepapir / 72 x 90 cm / 2021

FRIGJORT III
Balder Olrik / Pigmentprint på Hanemølepapir / 72 x 90 cm / 2021

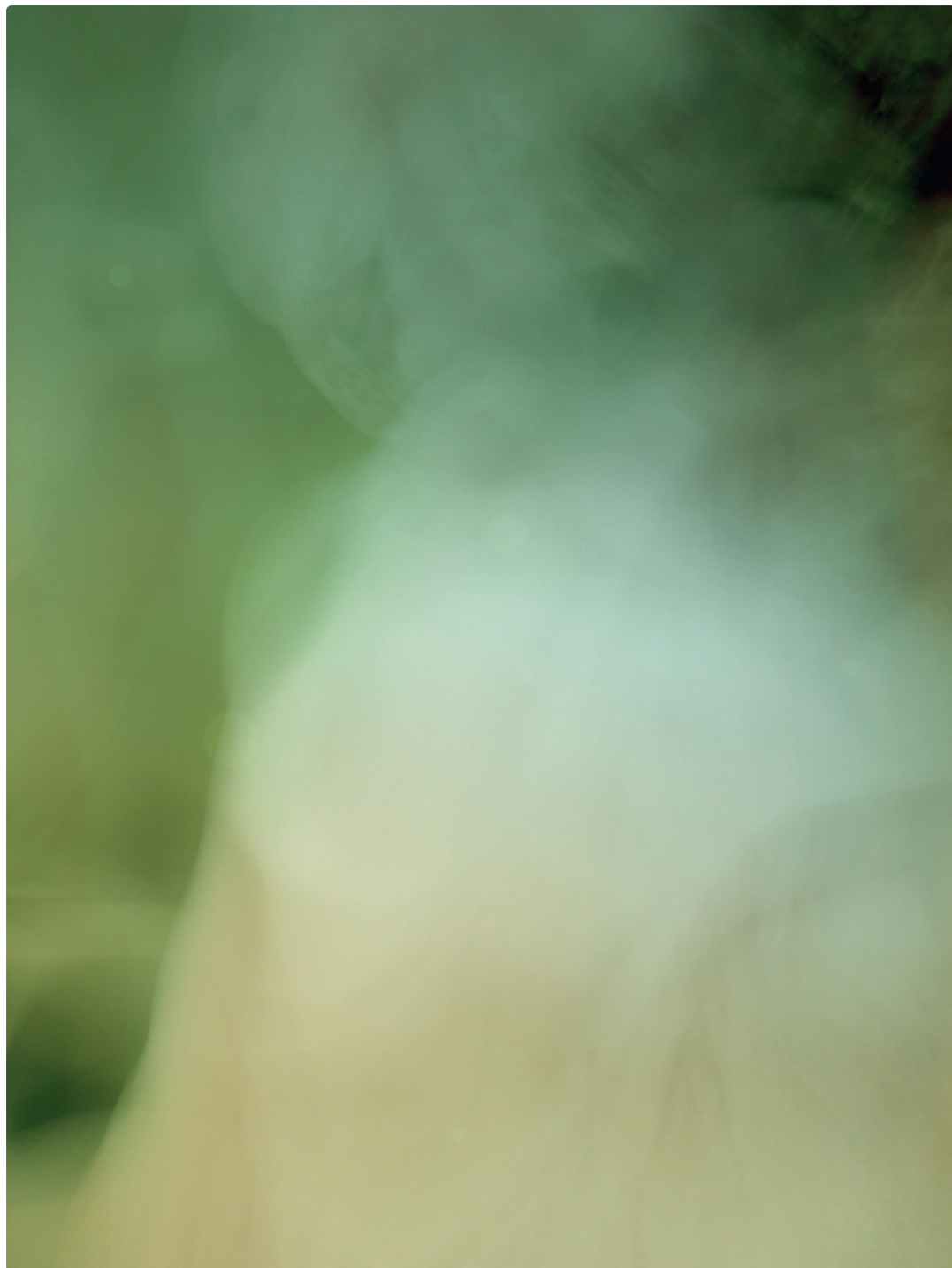
FRIGJORT IV
Balder Olrik / Pigmentprint på Hanemølepapir / 72 x 90 cm / 2021

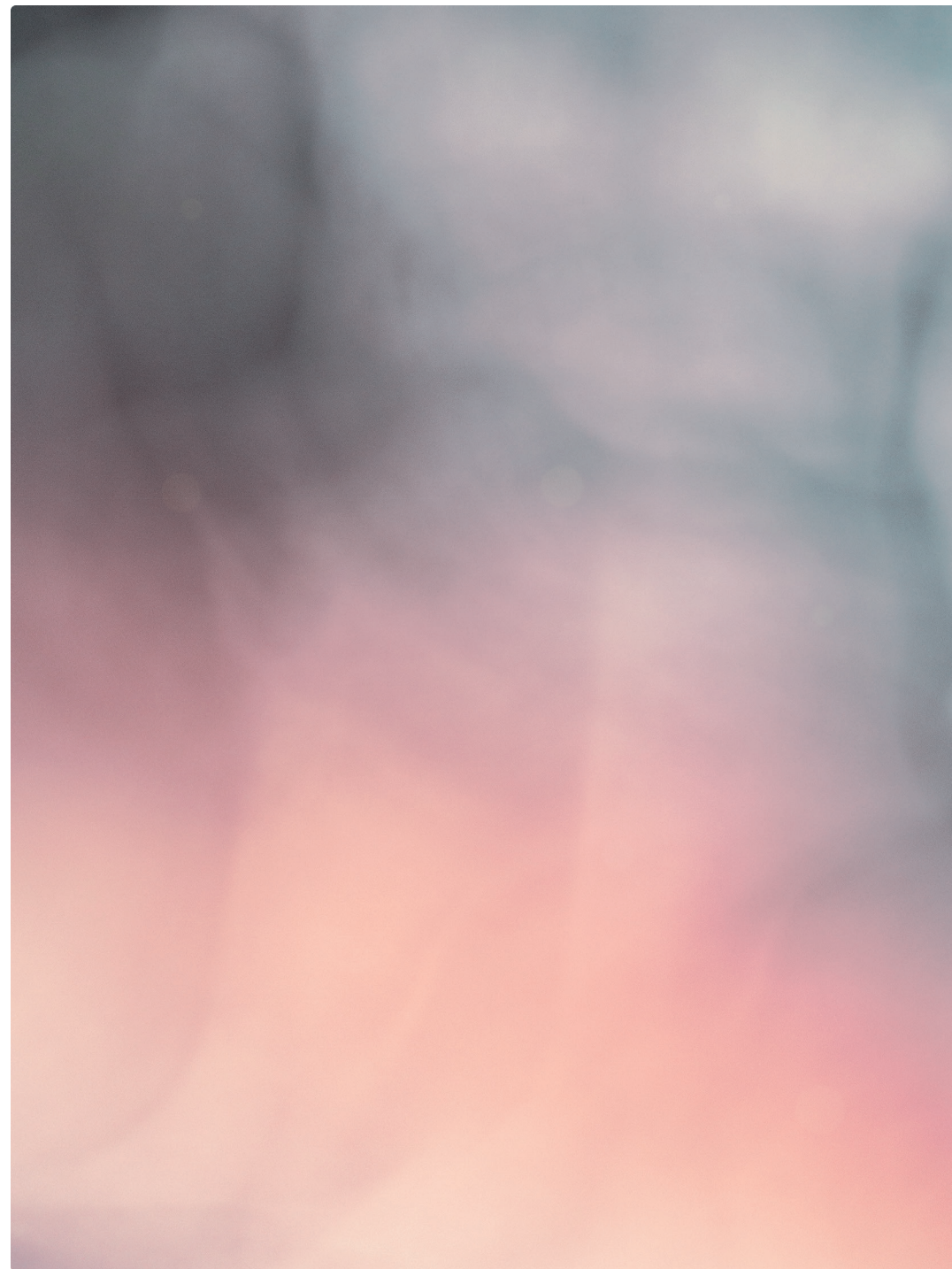
FRIGJORT V
Balder Olrik / Pigmentprint på Hanemølepapir / 72 x 90 cm / 2021

FRIGJORT VI
Balder Olrik / Pigmentprint på Hanemølepapir / 72 x 90 cm / 2021

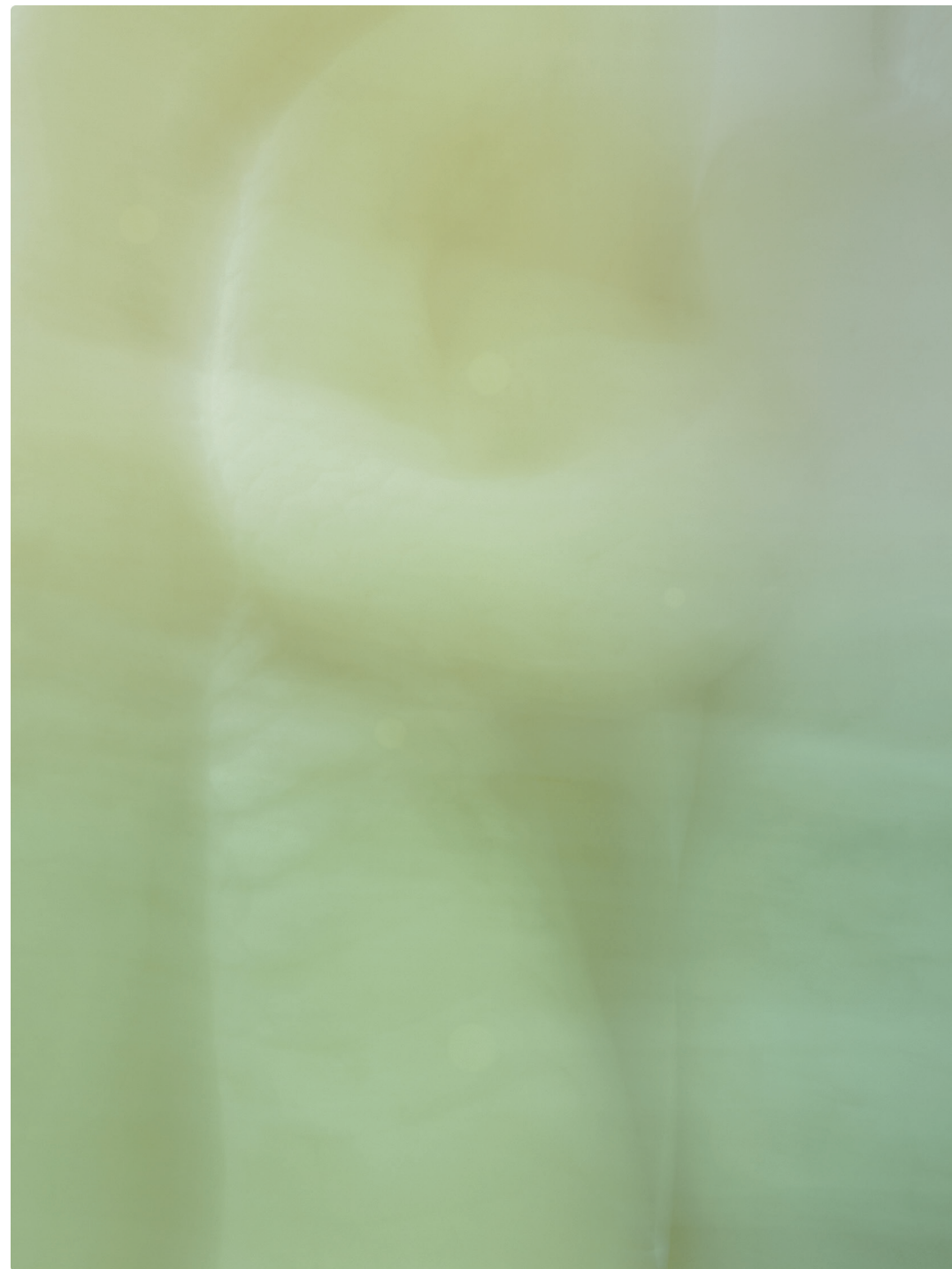
FRIGJORT VII
Balder Olrik / Pigmentprint på Hanemølepapir / 72 x 90 cm / 2021

FRIGJORT VIII
Balder Olrik / Pigmentprint på Hanemølepapir / 72 x 90 cm / 2021

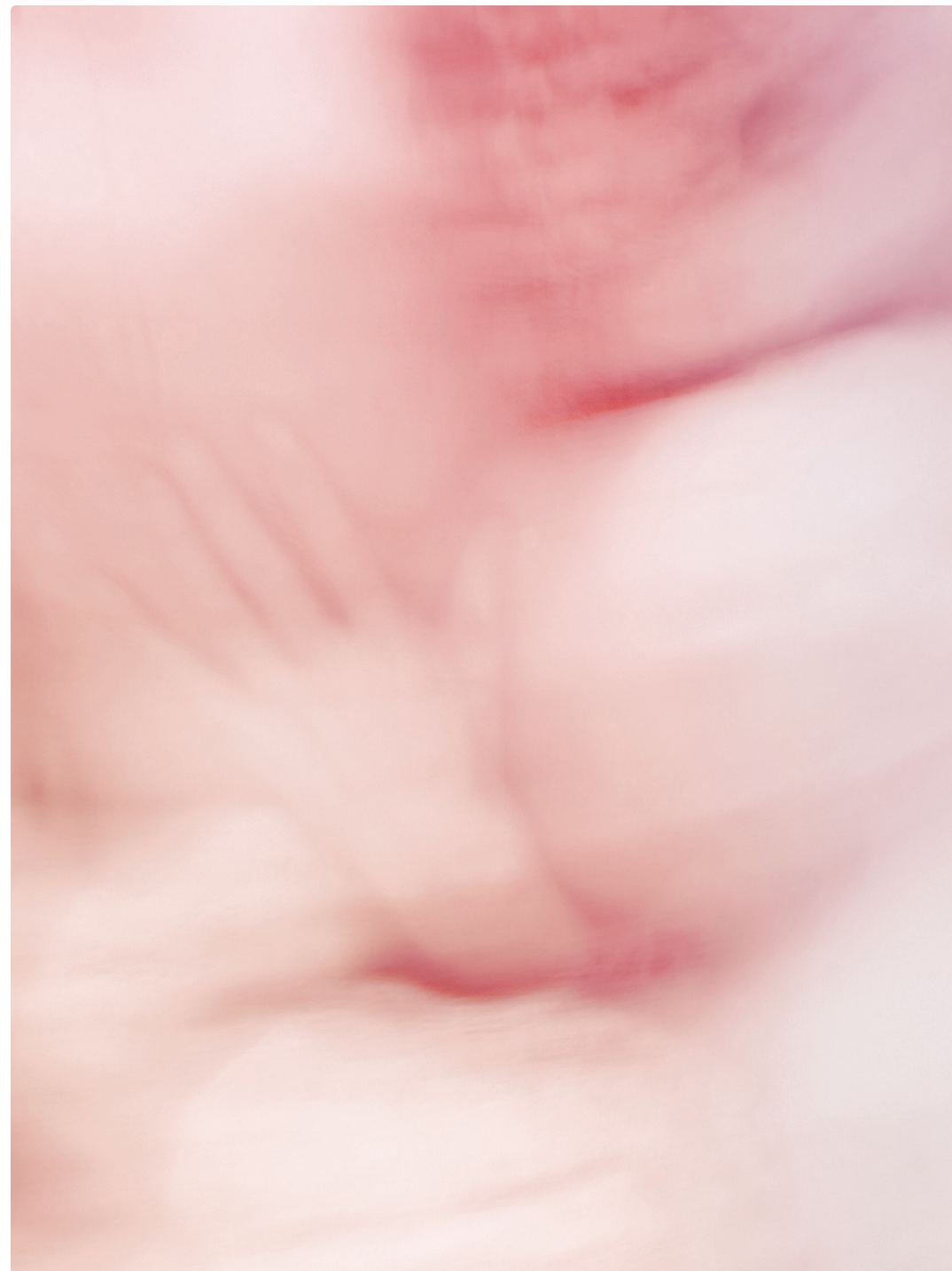
FRIGJORT IX
Balder Olrik / Pigmentprint på Hanemølepapir / 72 x 90 cm / 2021

FRIGJORT X
Balder Olrik / Pigmentprint på Hanemølepapir / 72 x 90 cm / 2021

FRIGJORT XI
Balder Olrik / Pigmentprint på Hanemølepapir / 72 x 90 cm / 2021

FRIGJORT XII
Balder Olrik / Pigmentprint på Hanemølepapir / 72 x 90 cm / 2021

Vue fra fotoudstillingen FRIGJORT på Tegners Museum

Vue fra fotoudstillingen FRIGJORT på Tegners Museum

Balder Olrik, tv, og Erik Steffensen, th

Tak

Camilla Holck
 Theis Egeberg
 Dan Husted
 Carolina Echeverri
 Anna Ebbesen
 Union Kul / Tunnelfabrikken
 August Olrik
 Tom Christoffersen
 Anders Sune Berg
 Line Toftso
 Jeanette Lindholdt Madsen og Galleri Bo Bjerggaard
 Andreas Oluf Larsen
 Henrik Sylvest
 Vibeke Solok

© 2021 Tegner Museum & Statuepark

UDSTILLINGSKOORDINATOR

Luise Gomard

FOTO

Udstillingsfoto (Side: 8 -12, 48 -53)

Henrik Sylvest

Erik Steffensens værker (Side: 19 - 31)

Courtesy Galleri Bo Bjerggaard

Balder Olriks værker (Side: 36 - 47)

LAYOUT

by Ida Nissen

PRINT

Dystan & Rosenberg

ISBN :978-87-989591-5-1

EAN: 9788798959151